

A városnak 1,856.000 pengőt kell befizetni az egyetemi építkezésekre

(A Délmagyarország munkatársától.) Klebelsberg Kunó kultuszminiszter leiratot intézett a város tanácsához, amelyben felszólítja a város közönségét, hogy az egyetemi építkezésekre megajánlott 3 millió 712 ezer pengő hozzájárulásnak a felét, 1 millió 856 ezer pengőt a város most már sürgősen bocsássa az építkezés vezetésére rendelkezésére és ezt az összeget az egyetem gondnoki hivatalának pénztárába sürgősen fizesse be.

A kultuszminiszter leiratában meg is mondja, hogy miért kéri már a várostól a pénzt. Az állam ugyanis az egyetemi építkezésekre eddig már több, mint hárommillió pengőt folyósított és ezért most már sorra kell kerülnie a városi hozzájárulás felhasználásának is.

A kultuszminiszter leiratában közli a város

hatóságával azt is, hogy az ellen sincs kifogása, ha a város nem az egyetem gondnoki hivatalába fizeti be az 1,856.000 pengőt, hanem valamelyik bankban nyitattat folyószámlát és successive folyósítja a szükséges összegeket.

A várost a miniszter leirata nem érte váratlanul, az egyetemi építkezésekre megszavazott összegeket szegedi pénzügyintézetekben gyűmölcsözőleg helyezték el annak idején.

A tanács még nem döntött, hogy a kultuszminiszter által ajánlott befizetési módok közül melyiket fogadja el. Valószínűleg valamelyik szegedi intézetnél nyitattat folyószámlát, de ezzel az intézkedéssel mindaddig vár, amíg Somogyi Szilveszter polgármester szabadságáról hazaérkezik.

Szeged halála és feltámadása

Írta: Szabó László

V.

A szakértők tudománya.

Mikor 1879-ben Szegedet elpusztította az árvíz, meglehetősen általános volt az a nézet, hogy a katasztrófát a szakértők tudatlansága okozta. Ezt egész nyíltan meg is írták az akkori újságok és a katasztrófáról szóló röpiratok s a képviselőházban Szeged pusztulásának tárgyalásakor több ízben is kifejezésre jutott ez a vélemény. Tisza Kálmán, az akkori miniszterelnök a Ház folyosóján egy anekdotával felelt a szakértők ellen irányuló támadásokra.

— Beteg volt a fiam, mondotta és elhivattam hozzá a professzort. Meleg borogatást ajánlott és fizettem neki tíz forintot. A fiu nem lett jobban, elhivattam tehát egy másik professzort. Ez hideg borogatást ajánlott. Amikor megmondtam neki, hogy a másik tanár éppen ellenkezőleg, meleg borogatást ajánl. egész nyugodtan így válaszolt: »Az is nagyon jó, de a hideg borogatás még jobb.« Ennek is adtam tíz forintot.

A szakértőknek a Tiszával nem volt szerencséjük. Hiába hozatta Magyarországra Széchenyi a nagyhirű Paleocapat, akinek Olaszországban a Po folyó szabályozása körül érdemei voltak: a Po más, mint a Tisza és deltán át könnyen lefolyik a vize az Adriai-tengerbe. A Tisza végtelen sok kanyarulatán még el sem lehetett igazodni, mert az eleven ágakon kívül figyelembe kellett venni a sok holt ágat is, mely csak árvíz idején telik meg vízzel. Köztudomású, hogy a Tisza-szabályozásánál elkövetették azt a végzetes hibát, hogy felülről lefelé szabályozták a Tiszát. A Felső-Tiszán az átmetszésekkel és töltésekkel meggyorsították a víz lefolyását, de ennek természetes következménye volt, hogy a még szabályozatlan Alsó-Tiszán nem bírt lefolyni a víz minduntalan veszedelmeket okozott.

Széchenyinek volt egy »szak-tükára«, egy Csányi Dániel nevű fiatal mérnök. A negyvenes évek »szakértői« közül egyedül ő ismerte a Tiszát, — akárcsak Vedres István, aki akkor már régen a temetőben nyugodott. Csányi figyelmeztette a grófot, hogy a Tisza-szabályozásából nagy baj lesz és a gróf felhívására Paleocapa és Vásárhelyi Pál előtt is kifejezte ezt a nézetét és amikor a két nagynevű mérnököt nem tudta rávenni terveinek megváltoztatására, kijelentette előttük, hogy az Alsó-Tisza mellett városok és községek el fognak pusztulni és hogy »ő oly mű létrehozatalában, mely szakértői meggyőződése szerint az ország legmagyarabb vidékének elpusztulását okozandja, nem akar részt venni.« Csányi Dániel nyomban le is köszönt az állásáról.

Nem lehet megállapítani, hogy miért kezdték a Tiszát felülről szabályozni? Talán azért,

mert ha felülről kezdik a szabályozást, feltétlenül szükséges ezt a munkát egészen a torkolatig folytatni. De talán befolyásolták ezt a nagy munkát a helyi érdekek is. A Felső-Tisza mentén hatalmas vármegyék voltak, számtalan jogbirtoku nemes családdal, melyeknek fiai a politikában is nagy szerepet játszottak. Az Alsó-Tisza mentén csak három vármegye jött számításba: Csongrád, melynek nemes közönsége alig volt és így a megye semmit sem számított, Bácska, melynek földjeit a Tisza vize nem járta és Torontál, mely akkor még a Bánáthoz tartozott és nem volt visszakebelezve az anyaországba, tehát csekélyszámu nemessége szintén nem valami nagy sulyal védelmezhetta a maga érdekeit. Szabolcs földesurainak az érdekeit nagyszerűen kijelégítette a felülről való szabályozás és Csányi Dánielen kívül talán nem is gondolt senki arra, hogy ez viszont az Alsó-Tisza vidékére milyen nagy veszedelmet fog jelenteni.

Nagyon sok baj volt a Marossal is. A szakértők — az egy Vedres István kivételével, mind azt akarták, hogy a Maros valahol Szeged alatt ömöljön a Tiszába. Azzal ijesztgették Szegedet, hogy ha egyszerre fog áradni a Tisza és a Maros, akkor ez az árvízveszedelem elháríthatatlan lesz. Vedres István erre azt mondta, hogy ő jobban ismeri a Tiszát: ha a Tisza vize sokkal magasabb lesz, mint a Maros vize, akkor nem a Maros folyik majd a Tiszába, hanem a Tisza a Marosba. Különösen a Duna Gözhajózási Társulat sürgette a Maros-torkolat áthelyezését, mert rendszeres hajójáratokat akart létesíteni a Maroson egészen Aradig s ehhez számos átvágáson kívül a torkolat legjobb helyezése is szükséges lett volna. Szeged népének azonban érdeke volt, hogy a Maros torkolata ott maradjon, ahol van, mert így a Marosról le jövő hajóknak szükségképen Szeged volt a kikötője. A város életmezésében is nagy szerepük volt a »makai

Egyszer

vegyen nálunk

Etam

harisnyát

soha

többé nem vesz

mást

Minden párért szavatolunk!

Aigner és Boros

Etam-harisnyák és férfi kalapok gyári lerakata, fehérnemű, uri és női divatruha üzlete

Széchenyi tér 16. — Telefon 2-10.

hajóknak, melyek minden kedden és pénteken este sok élelmiszert hoztak a szerdai és szombati hetivásárra és innen sok ipari és kereskedelmi árucikket vittek vissza Csanádmegyére. Valahányszor szóba került a Maros-torkolat áthelyezése, Szeged mindig a legnagyobb határozottsággal tiltakozott ellene. 1850-ben »megigazították« a Maros torkolatát, néhai Vedres István terve szerint. Az ujszeged-deszki töltés mellett még látható a Maros régi medre, amelytől északra két és fél kilométer hosszú új medret ástak a Marosnak. A folyó legelső nagy kanyarulatának átmetszésével egynegyedére csökkentették is a meder hosszát és míg a régi mederből derékszög alatt ömlött a víz a Tiszába, az új meder hegyesszög alatt simul hozzá a Tisza folyásához.

A szeged-temesvári vasut építése is nyugtalanította Szegedet. Természetesen mindenki óhajtotta a vasutat, de mindenki félt az ujszegedi oldalon a hid folytatásaként építendő vasuti töltéstől. Az egész Ujszeged-árterület volt; ha ezt az árterületet a várossal szemben egy töltéssel elzárják, akkor áradás idején itt a víznek fel kell duzzadnia, amiből a legnagyobb veszedelmek származnak a városra. A város közönsége követelte, hogy ne csak a Tisza fölé, hanem az ujszegedi árterület fölé is építsenek hidat, még pedig kétszáz öl hosszúságban, hogy az árvíz akadálytalanul lefolyhasson. Az osztrák államvasut társaság nem akarta a szerinte fölösleges árterületi hid építésének költségeit viselni és rá akart ijeszteni a városra azzal, hogy nem Szegeden, hanem kissé lejjebb, Kanizsánál fogja áthidalni a Tiszát és arra tereli a forgalmat. Egy kanizsai töltés-szakadás azonban jobb belátásra bírta a vasutat és mégis csak Szegeden épült fel a tiszai hid, — de az ártéri hid nélkül.

1855-ben Szeged városának sikerült meggyőzni a bécsi és kir. közlekedési miniszteriumot, hogy az ujszegedi árterületnek a vasuti töltéssel való elzárása katasztrófát hozhat a városra. Leküldték tehát Szegedre Pasetti Flórián miniszteri tanácsost és Herrich Károly főmérnököt, akik a kormány a Tisza-szabályozási ügyekben a legnagyobb szakértőnek tartott. A két szakértőnek az volt a megbízatása, hogy a szegedi hajósgazdák véleményének meghallgatása után intézkedjenek a város védelme érdekében. Azon az értekezleten, melyet a ha-

Olcsó hétfünk,

melyet Károlyi uccai új divatruhaüzletünkbe költözködésünk előtt

december 1-től 7-ikéig

Somogyi uccai üzletünkben rendezünk, feltűnést fog keltani. Költözködésünk megkönnyítése céljából összes őszi és téli cikkeinket

10%-engedménnyel

érusítjuk az olcsó hét tartama alatt. Kérjük igen tisztelt vevőinkt szíves vételkénszer nélküli érdeklődését.

Dr. Salgó és Társa Textilkereskedelmi R.T.
(jelenleg Somogyi u. 22.)